

Glas. Koncila

Vrijeme je da se otvore i usta i arhivi te oslobodi hrvatski narod

Marino Erceg

MACELJ • »S ovoga mjesta, kao čovjek i vjernik, svećenik i biskup, molim sve koji nešto znaju: otvorite srca i usta, odriješite jezike, progovorite! Otvorite arhive i skrivene spise! Recite gdje su oni koji još čekaju ime, grob i molitvu! U ime žrtava koje više nemaju glasa i u ime njihovih obi-

telji koje još nose bol u tišini svojih domova, molim vas: progovorite i oslobodite naš narod, sebe same i sve one koji desetljećima čekaju istinu!«, odjekivalo je u propovijedi vojnoga ordinarija u Republici Hrvatskoj Jure Bogdana, koji je u subotu 16. svibnja kod spomenckrke Muke Isusove u Maclju predvodio središnje euharistijsko slavlje za sve žrtve bleiburške tragedije. Dan ranije, u petak 15.

svibnja, u austrijskom gradu Bleiburgu u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla slavljenja je zadušnica za sve žrtve partizanskih poratnih zločina, no izostala je velika komemoracija i misa na Bleiburškom polju, koja je ranijih godina okupljala desetke tisuća ljudi. Komemoracija žrtava i molitva za duše ubijenih ove se godine održavala u više činova u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

➤str. 3, 16 i 17

Molitveni spomen na žrtve najkrvavijega hrvatskoga proljeća

»Ni jedno tijelo ne smije ostati bez groba, ni jedno ime bez spomena«, rekao je biskup Jure Bogdan

»Želimo da se više nikada ne bježi iz domovine putom straha i neizvjesnosti«

Molitveni spomen na žrtve najkrvavijega hrvatskoga proljeća

MACELJ • »Namjera Zla bila je Kristovu istinu zauvijek skriti: nepravednom osudom, križem, kamenom na grobu, lažima i ušutkavanjem svjedoka. No već u prvu vazmenu zoru pokazalo se da se Istina ne može zatvoriti u grob, da se ne može ušutkati. Uskrsnuli Krist zato treba ljude - očevidce i svjedoke - koji će kroz svu povijest naviještati da je Bog pobijedio smrt i ostao prisutan uz čovjeka, osobito uz one koji prolaze svoje križne putove«, rekao je biskup Jure Bogdan u propovijedi na Maclju. »Tragični događaji Drugoga svjetskoga rata i poraća, kojih se danas spominjemo, traže istinito poznavanje činjenica - po svjedocima, ispravama, dokumentima i autentičnim tragovima. Na sličnom svjedočkom temelju počiva i naša kršćanska vjera: na apostolima i drugim svjedocima koji su prenijeli što su vidjeli i čuli, te na Svetom pismu kao zapisanom svjedočanstvu Božjega djelovanja u povijesti«, podsjetio je.

»Pravda im je bila zabranjena, uskraćena« • Svibanj 1945. za polovicu je Europe bio vrijeme kada je iz ratnoga pepela bezbožni komunistički totalitarizam počeo preuzimati vlast, čije su posljedice teško pogodile hrvatski narod, napomenuo je biskup Bogdan i podsjetio da je bleiburška tragedija započela 15. svibnja, kada su velike skupine hrvatskih vojnika i civila pristigle do Austrije, očekujući da će pred zapadnim saveznicima dobiti pravdu i zaštitu, ljudsko dostojanstvo. »Međutim pravda im je bila zabranjena, uskraćena«, rekao je biskup Bogdan i podsjetio da je taj dan za brojne pripadnike hrvatskoga naroda postao Veliki petak. U križnim putovima sudjelovali su i civili - nerijetko i cijele obitelji, žene, djeca, starci, a onda i vojnici, podsjetio je biskup Bogdan. Bili su to »marševi smrti i poniženja, logori, jame i stratišta od Tezna i Kočevskoga roga pa do Hude jame, Maclja i drugih stra-

tišta«. »Mnogi su bili i gladni, i žedni, zlostavljani i likvidirani, bez ikakva ljudskoga dostojanstva bacani u jame i prikrivene grobnice. Tražili su sigurnost i bolju budućnost, a bili su predani umiranju i smrti. U toj teškoj tami beznađa jedina je nada mogla ostati riječ Kristova: 'Ne bojte se onih koji ubijaju tijelo... Bojte se onoga koji ima moć baciti u pakao', rekao je biskup Bogdan i dodao: »Prema nekim očevidcima - svjedocima, godinama nakon te tragedije i zločina lokalni seljaci nisu obrađivali svoja polja jer su znali što se krije iza tamne kore zemlje - ljudske, masovne grobnice.«

Na Bleiburgu, u Maceljskoj šumi i na tisućama drugih stratišta pokazivalo se da iza totalitarnih ideologija ostaje krv i stradanje i razoreni životi, rekao je biskup Bogdan. »Onaj koji muči, progoni i ubija čovjeka povjerovao je laži da može biti gospodar dobra i zla. No Biblija i povijest uče nas da se zločin ne može sakriti pred Bogom«, rekao je vojni ordinarij,

Hrabrost svjedoka vraćala je dostojanstvo ubijenima • »Fenomen i dodatna težina, bol i zlo Maceljske šume, Bleiburškoga polja i cijeloga križnoga puta leži u činjenici da je bila desetljećima od 'čuvara smrti' pri-

»Mnogi su bili i gladni, i žedni, zlostavljani i likvidirani, bez ikakva ljudskoga dostojanstva bacani u jame i prikrivene grobnice. Tražili su sigurnost i bolju budućnost, a bili su predani umiranju i smrti«, rekao je o žrtvama križnih putova biskup Jure Bogdan

krivena i brižno čuvana, a njezini očevidci i svjedoci ušutkivani do mjere da je postala najstrože zabranjenom temom bivšega političkoga sustava«, rekao je biskup Bogdan i podsjetio da se spomena Bleiburga i komunizma u olovnim godinama nisu bojale samo obitelji žrtava i oni koji su križne putove preživjeli, nego i spomenuti »čuvari smrti« koji su počinili zločine kod Tezna, Hude jame, Kočevskoga roga, u Maceljskoj šumi i na brojnim drugim stratištima... »Bojali su se jednako mrtvih i živih svjedoka i tragova zločina! Brojni krvnici koji su pobili i sakrili tijela svojih žrtava postali su žrtvama vlastite savjesti. A baš je savjest osobito mjesto Božjega pohoda, glas istine i trag Božjega bitka u čovjeku«, upozorio je biskup Bogdan te pozvao sve koji imaju bilo kakva saznanja o zločinima i mjestima masovnih stratišta da se jave i kažu istinu. »Nismo ovdje kao sudci niti smo ovamo došli s političkim motivima. Došli smo kao vjernici, civilizirani ljudi, svjesni da je zadaća živih mrtve dostojanstveno pokopati. Zato danas zahvaljujemo svima koji su čuvali spomen na žrtve: obiteljima, svjedocima, istraživačima, svećenicima, povjesničarima i svima koji su, često uz cijenu osobnoga stradanja, probijali zid šutnje. Hvala svima koji su pokazivali mjesta stradanja, istraživali, zapisivali, ekshumirali i gradili spomenobilježja. Njihova je hrabrost vraćala dostojanstvo žrtvama i njihovim obiteljima«, rekao je biskup Bogdan.

»Istinu pamtimo i čuvamo bez mržnje« • »Svaka je žrtva, kojega god podrijetla, naroda, stалеža ili životnoga puta i političkoga uvjerenja bila, u smrti jednaka pred Bogom. Smrt skida s čovjeka sve zemaljske oznake i ostavlja ono najdublje: njegovo ljudsko dostojanstvo i besmrtnu dušu. Zato ni jedno tijelo ne smije ostati bez groba, ni jedno ime bez spomena, ni jedna obitelj

komentar

Bulešićevi uzvanici

Branimir Stanić

Ako itko ikada bude pisao marijansku povijest Hrvatske, to jest ako bi kao glavni ključ za razumijevanje povijesnoga hoda hrvatskoga naroda uzeo njegov odnos s Majkom Božjom, ne bi trebao zanemariti ni događaj koji se ove godine zbilo 13. dana Marijina mjeseca svibnja, upravo na blagdan Gospe Fatimske. Na blagdan one u čiju je krunu ugrađen metak kojim je atentator prije 45 godina na središnjem vatikanskom trgu pogodio papu Ivana Pavla II., metak u kojem kao da se zbila agresija krvavoga 20. stoljeća koja je željela ubiti Boga u ljudima, napokon su granicu Hrvatske sa Slovenijom prešli posmrtni ostatci 500 mladih muškaraca. Dopušteno je reći napokon jer riječ je o kostima i lubanjama žrtava svibanjskoga partizanskoga pokolja iz 1945. godine, iskopanim iz četiriju masovnih grobnica u Sloveniji još od 2013. do 2017. godine. Dakle i više od 10 godina morale su čekati na povratak u domovinu. Iako zvuči nevjerovatno da je moguće da tjelesni ostatci čame u nekoj čekaonici čitavo desetljeće, dogodio se ipak iskorak jer novost je da je to bio prvi međudržavni protokol primopredaje za koji je s hrvatske strane bilo zaduženo Ministarstvo hrvatskih branitelja, pa je posmrtni ostatke dočekao i mjerodavni ministar i potpredsjednik Vlade, zajedno s vojnim ordinarijem u Republici Hrvatskoj koji je molitvom dočekao zvjerski ubijene hrvatske vojnike. Pojam »protokol« zvuči moćno i učinkovito pa bi bilo blagotvorno da takav doista i bude jer na povratak u domovinu iz Slovenije čekaju još tisuće posmrtnih ostataka. Javnost s pravom smije očekivati više transparentnosti pa da se zna koliko posmrtnih ostataka čeka na povratak, gdje se planiraju novi iskopi žrtava, kako taj protokol uopće funkcionira...

Naime često se ističu zasluge i entuzijazam sadašnjega ministra hrvatskih branitelja u vraćanju dostojanstva žrtvama Drugoga svjetskoga rata, no sa sigurnošću se može reći da taj entuzijazam ne dijele svi u vladajućoj koaliciji, a kamoli da bi ga slijedile političke opcije kakve su, primjerice, sada na vlasti u Zagrebu. Stoga bi možda umjesto međunarodnim protokolom pitanje povratka posmrtnih ostataka žrtava i njihova dostojanstvenoga pokopa učinkovitije bilo riješiti međunarodnim ugovorima između Hrvatske i Slovenije čiji plemeniti, čovjekoljubivi i pijetetski sadržaj ne bi ovisio o političkim modama i prijedorima u financiranju, bez obzira na to o kojoj je državi riječ. Istinskoga mira i napretka, a time i blagoslova za obje države i narode, ne će biti dokle god nije vraćeno dostojanstvo posljednjoj žrtvi koju su ubili krvnici triju krvavih ideologija 20. stoljeća.

Još je jedna znakovita podudarnost da su žrtve stigle upravo na rođendan bl. Miroslava Bulešića, svećenika kojega su zadojenici istoga komunističkoga režima zaklali u župnom stanu u Lanišću u Istri 1947. godine. Vjernički gledano, to je velik znak nade jer ne samo da je blaženomu mučeniku don Miru na rođendan pristiglo 500 uzvanika koji su prije brutalnoga smaknuća čeznuli vratiti se kući, nego se smije smatrati da su došli upravo po zagovoru toga hrvatskoga sina. Dug je današnjega naraštaja omogućiti da budu dostojanstveno pokopani u zemlji svojih otaca jer iako se zlo pobrinulo da im se ne zna ni ime ni prezime, a ni identiteti njihovih krvnika, nitko nema pravo ponašati se kao da nikada nisu postojali. Pred potresnim prizorom ljesova pristiglih u kombijima na maceljsku granicu, prekrivenih hrvatskim trobojnicama, duboko je ostao zatečen i vojni biskup Jure Bogdan, inače crkveni ekspert za hrvatske mučenike, koji je ministru više puta ponovio da sve žrtve treba dostojanstveno pokopati. Svećenik uvijek osjeti kad duše traže mir i spokoj. I još jedna »slučajna« poveznica: upravo je vojni ordinarij Bogdan svojedobno odabran biti postulatorom kauze za kanonizaciju bl. Miroslava Bulešića. Drugim riječima, nitko ne može protiv neba.

bez prava na istinu i molitvu.« U homiliji je biskup Bogdan spomenuo i nedavni povratak posmrtnih ostataka pet stotina hrvatskih žrtava iz Slovenije u Hrvatsku te dodao da treba s poštovanjem pozdraviti svaki iskreni napor hrvatske države u pronalasku skrivenih grobišta, iskapanju ubijenih i omogućavanju njihova dostojanstvena ukopa. Poruka žrtava bleiburške tragedije govori i o tome da Hrvatsku danas treba graditi kao zemlju mira, dostojanstva i nade za nove naraštaje, rekao je vojni ordinarij i dodao: »Želimo da se više nika-

da ne bježi iz domovine putom straha i neizvjesnosti, nego da na hrvatskom tlu naša djeca i mladi imaju sigurnost, budućnost i razlog za ostanak u svojem domu. Istinu o ovoj tragediji pamtimo i čuvamo bez mržnje i bez osvete jer mržnja ne oslobađa, nego razara i čovjeka i narod. Uskrsnuli Krist i danas treba svjedoke pobjede nad smrću, zlom i grijehom. A domovina treba ljude koji će pokazati da ni jedna žrtva podnesena u istini, vjeri i ljubavi nije uzaludna, nego može postati sjeme novoga života.«

NATAVAK NA STR 16

Iako desetljećima čekaju dostojanstven ukop i povijesno su prešućeni, ne nestaju iz Božjega spomena

Foto: Goran Stanzl/Pixsell
Vojni biskup Jure Bogdan povjerio je pokojne Božjemu milosrđu i kršćanskoj nadi u uskrsnuće

MACELJ. Na graničnom prijelazu Maclju u srijedu 13. svibnja Republika Hrvatska preuzela je od Republike Slovenije posmrtnu ostatku 500 hrvatskih žrtava Drugoga svjetskoga rata i poslijeratnog razdoblja u sklopu prvoga međudržavnog protokola primopredaje organiziranog pod okriljem Ministarstva hrvatskih branitelja.

Posljednje počivalište. Vojni biskup Jure Bogdan predvodio je molitvu održavanja za pokojne povjeravajući ih Božjemu milosrđu i kršćanskoj nadi u uskrsnuće te blagoslovio ljesove s posmrtnim ostatcima žrtava kada je kolona vozila stigla na hrvatsku stranu.

U ozračju dostojanstva, tišine i molitve održavanja Crkva je pred posmrtnim ostatcima žrtava koje su desetljećima čekale dostojanstven ukop izrekla svoju trajnu vjeru da ljudski život, pa ni kada je nasilno prekinut i povijesno prešućen, ne nestaje iz Božjega spomena. Molitveni čin na Maclju bio je stoga važan trenutak crkvene pratnje povratka hrvatskih žrtava u domovinu, moleći da im Gospodin udijeli pokoj vječni. Preuzimanje posmrtnih ostataka 500 hrvatskih žrtava čin je pijeteta, državne odgovornosti i dostojanstvenoga spomena na one koji desetljećima nisu imali primjereno posljednje počivalište.

Posmrtni ostatci hrvatskih žrtava prevezeni su iz spomenparka Dobrava kod Maribora, gdje je prethodno održan službeni dio primopredaje te je molitvu nakon odavanja počasti predvodio slovenski vojni vikar Matej Jakopič. On je, nakon simboličnog prijenosa lijesa iz kosturnice u pogrebno vozilo, blagoslovio i vozila s posmrtnim ostatcima hrvatskih žrtava prije njihova polaska prema graničnomu prijelazu Gruškovje - Macelj.

Humanitaran i civilizacijski čin. Riječ je o posmrtnim ostatcima žrtava točno 500 osoba ekshumiranih iz četiriju masovnih grobnica na lokacijama s trase križnoga

Molitva i blagoslov za posmrtnu ostatku 500 hrvatskih žrtava ubijenih 1945. godine dovezene iz Slovenije u Hrvatsku

puta hrvatskih skupina od svibnja do jeseni 1945.: Košnica kod Celja (307 žrtava), Cerklje ob Krki (161 žrtva), Podstenice u Kočevskom rogu odnosno u Rugarskim klančima (22 žrtve), Trebče (10 žrtava). Prema podacima Ministarstva hrvatskih branitelja posmrtni ostatci pripadaju hrvatskim žrtvama iz poslijeratnog razdoblja Drugoga svjetskoga rata, a njihova je povezanost s hrvatskim stradalnicima utvrđena na temelju provedenih istraživanja, forenzičko-antropološke obrade i pronađenih predmetnih nalaza. Riječ je isključivo o muškarcima, ubijenim pretežito u dobi od 18 do 40 godina. Među njima ima i maloljetnika, a na svim posmrtnim ostatcima vidljivi su tragovi

nasilne smrti, prostrijelne rane i slomljene kosti. Preliminarnim antropološkim pregledom utvrđeno je da individualna identifikacija ne će biti moguća zbog fragmentiranosti posmrtnih ostataka, pa će u Hrvatskoj slijediti detaljna antropološka obrada i organizacija dostojanstvenoga ukopa.

Primopredaja je ostvarena u organizaciji Ministarstva hrvatskih branitelja u suradnji s nadležnim tijelima Republike Slovenije. U službenom dijelu programa sudjelovao je potpredsjednik Vlade i ministar hrvatskih branitelja Tomo Medved, koji je u spomenparku Dobrava kod Maribora položio vijenac i zapalio svijeću te, zajedno s predstavnicima slovenske strane, sudjelovao u potpisivanju zapisnika o predaji posmrtnih ostataka Republici Hrvatskoj. »Unatoč mogućim podijeljenim reakcijama na preuzimanje ovih posmrtnih ostataka, ističem kako je ovo iznad svega humanitaran i civilizacijski čin jer svaka žrtva zaslužuje dostojanstven ukop«, rekao je ministar Medved.

Nakon dolaska na Macelj i molitve koju je predvodio vojni biskup Bogdan kolona s posmrtnim ostatcima hrvatskih žrtava nastavila je put prema vojarni »Pukovnik Marko Živković« u Velikoj Gorici. **Ivan Tašev**

Uz ubijene pronađene medaljice Majke Božje Bistričke i sv. Franje Asiškoga

— Među posmrtnim ostatcima 500 osoba najviše ih je ekshumirano uz potok Košnica kod Celja još u rujnu 2016. godine tijekom mjesec dana. Utvrđeno je da je riječ o 307 pripadnika hrvatskih oružanih snaga koje su ubili komunisti u svibnju 1945. Naime, za masovnu grobnicu Košnica javno se znalo od 1989. godine, kada je Roman Lejla naišao na kosti na tom lokalitetu te je nekoliko godina kasnije ondje postavljen skroman križ. Kako je prošle godine pisala slovenska »Družina«, ubijenima na lokalitetu Košnica kod Celja ruke su bile vezane žicom, a zatim su vezani po dvoje za ruke ili noge, kako bi im se otežao bijeg. Uglavnom su ustrijeljeni u trup, ali neki su ubijeni i hicem u glavu. Ubijeni su pokopani otprilike 50 do 60 centimetara ispod površine, zbog čega je i vegetacija na

tom području bila manje bujna nego drugdje, što je dodatno upućivalo na to da je na toj lokaciji nešto zakopano u zemlju. Kod ekshumacije su pronađeni vjenčani i zaručnički prsteni, satovi, poput jednoga srebrnoga na kojem stoji ugravirano »Matura 1940. od Tateka«, što upućuje na to da je osoba koja je strijeljana imala oko 23 godine. Pronađeno je mnogo križeva i medaljica, među kojima onih Majke Božje Bistričke i sv. Franje Asiškoga. Sačuvane su i naočale, ostatci kožnih novčanika, cipela i čizama, kopči i gumba za remen. Antropolozi koji su radili ekshumaciju utvrdili su da su ubijeni u trenutku smrti bili zdravi, a i zubi su im bili dobro očuvani. Neke su kosti pokazivale vidljive znakove ozljeda, ali to su bile stare ozljede ili rane koje su u trenutku smrti već bile dobro zacijelile.

Pleternički monfortanac zaređen za svećenika

PLETERNICA. U subotu 16. svibnja požeški biskup Ivo Martinović za svećenika je zaređio Marija Cerovca, redovnika Družbe Marijinih misionara monfortanaca, tijekom misnoga slavlja u crkvi sv. Valentina u župi sv. Nikole u Pleternici na kojem su koncelebrirali i provincijal talijanske provincije monfortanaca p. Angel Sorti i generalni vikar monfortanaca Marco Pasinato. Govoreći o svećeničkom pozivu, mons. Martinović posebno

je naglasio važnost poniznosti, a obraćajući se redniku, potaknuo ga je da svoje darove, znanje i služenje uvijek prožima Kristovom poniznošću te da ostane trajno povezan s Gospodinom po molitvi, euharistiji i Božjoj riječi. »Svećeničko i redovničko poslanje bit će plodno samo ako bude ukorijenjeno u Kristu«, rekao je mons. Martinović te redniku napomenuo da postaje nositelj Kristove radosti narodu Božjemu, njegove radosne vijesti i istine. Posebno je naglasio važ-

nost molitve, ne samo za druge, nego i za vlastito posvećenje i ustrajnost u pozivu. »Molitva je temelj jer nas vodi do Božjega srca, ali i do ljudske patnje«, rekao je biskup Martinović i pojašnjava kako upravo u zajedništvu s Bogom svećenik otkriva smisao služenja ljudima i poziv da bude znak Kristove blizine onima koji trpe. Nakon homilije kandidat Cerovac stupio je pred biskupa, iskazao spremnost prihvatiti obveze vezane uz sveti red prezbiterata te obećao poštovanje i poslušnost. Biskup je zatim pozvao prisutne na molitvu litanija svih svetih, a rednik je činom prostracije ispred oltara iskazao potpuno predanje Bogu. Usljedio je središnji čin ređenja - polaganje ruku na ređenika. Domaći župnik Dragan Hrgić potom je ređeniku odjenio svećeničko ruho - misnicu i štolu, a zatim mu je biskup pomazao dlanove svetom krizmom i predao mu u ruke pliticu s kruhom te kalež s vinom i vodom za slavlje svete mise. **(PB)**

Za svećenika je Mario Cerovac zaređen po rukama požeškoga biskupa Ive Martinovića

Godišnjica bleiburške tragedije na Maclju

Posljednja velika komemoracija bleiburške tragedije zbila se 2019. godine. Nedugo nakon toga započeli su neugodni prijevori s austrijskim vlastima nakon što je u austrijskom parlamentu progurana rezolucija koja je komemorativni i molitveni skup na Bleiburškom polju proglasila neonacističkim događanjem. Otad se komemoracije zbivaju u više činova diljem Hrvatske i Bosne i Hercegovine, a kao mjesto središnjega euharistijskoga slavlja prometnula se maceljska spomencrkva Muke Isusove. U sklopu ovogodišnje komemoracije na Maclju u subotu 16. svibnja razgovarali smo i sa sudionicima koji ulažu nemale žrtve da bi se odazvali na susret uživo i dali svoj doprinos očuvanju molitvenoga spomena na sve ubijene u zastrašujućem kolopletu Bleiburga i križnih putova od Slovenije do Makedonije.

NASTAVAK SA STR. 3

Marino Erceg

Kada se prohladnoga subotnjega podneva na Maclju slavila misa za sve žrtve bleiburške tragedije, bilo je teško oti se dojmima da su snažne riječi predvoditelja biskupa Jure Bogdana bile u proturječju s prizorima oko maceljske spomencrkve Muke Isusove. Podno brježuljka na kojem se nalazi spomencrkva okupilo se samo nekoliko stotina ljudi. Mahom su tu bile sijede glave, a mlada su lica bila tek iznimka. Sudjelovali su u slavlju, doduše, i predstavnici državnih i lokalnih vlasti, no izostali su oni ključni, koji donose sve važne odluke za društvo. Bile su na događaju i mnoge kamere i fotoreporter, no izostale su čak i one već uobičajene provokacije i senzacionalni naslovi o određenim slovima, uniformama, kapama ili početnim poljima na hrvatskoj šahovnici... U kolopletu zastrašujućih likvidacija razoružanih hrvatskih vojnika i civila u proljeće i ljeto 1945. godine, kada su komunisti tek počeli preuzimati sve uzde političke vlasti, i Macelj je postao jedno od sjenovitih mjesta hrvatske povijesti o kojima je desetljećima bio moguć tek šapat. U maceljskim su šumama u zločinima partizana skončale tisuće civila i vojnika, a zajedno s njima i brojni svećenici, bogoslovi, redovnice... Zato je ondje nakon pada komunizma i podignuta spomencrkva Muke Isusove. Uz nju su, podno velikoga bijelog križa, ukopani i zemni ostatci više stotina žrtava partizanskih zločina.

Zastrašujući koloplet započeo je na Bleiburgu • No zastrašujući je koloplet partizanskih zločina - čiji se razmjeri vrlo vjerojatno nikada do kraja ne će utvrditi, premda pouzdana istraživanja povjesničara govore i o više od stotinu tisuća ubijenih na križnim putovima - ipak započeo na Bleiburgu. Ondje su na prijevaru britanskih okupacijskih snaga razoružani hrvatski vojni kontingenti koji su do slovensko-austrijske granice nastavili pružati otpor, štiteći i nepregledna mnoštva civila koji su se pred partizanima povlačili iz Zagreba i ostatka kontinentalne Hrvatske. Razoružani vojnici zajedno s velikim skupinama civila predani su u ruke partizanima. Dogodilo se to 15. svibnja 1945. Započelo je tako možda i najkrvavije hrvatsko proljeće u povijesti. U godinama nakon pada komunizma bleiburške su komemoracije postale masovan fenomen, događaji koji su po brojnosti okupljenih išli uz bok tužnoj vukovarskoj godišnjici ili radosnoj kninskoj obljetnici »Oluje«, uz desetine tisuća Hrvata iz domovine i inozemstva. Posljednja velika bleiburška komemoracija dogodila se 2019. godine, podsjetio nas je Milan Kovač, istaknuti i dugogodišnji član Počasnoga bleiburškoga voda, koji u bleiburškim komemoracijama sudjeluje još od vremena komunizma. »Nakon 2019. uslijedila je pandemija koronavirusa, kada nisu ni bila moguća masovna okupljanja, a malo nakon toga dogodila se i ona sramotna rezolucija koja je prošla u austrijskom parlamentu i koja je kome-

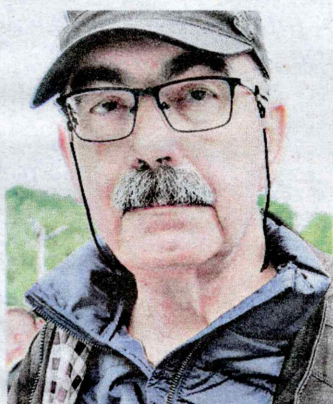
Između politike i ideologije »Jedino što želimo jest moliti za ubijene«

Među sudionicima komemoracije u Maclju bili su i potomci onih koji su pretrpjeli strahote Bleiburga i križnih putova

Vinko Vladić

Frane Žegarac

Ivica Stipaničev

Milan Pandžić

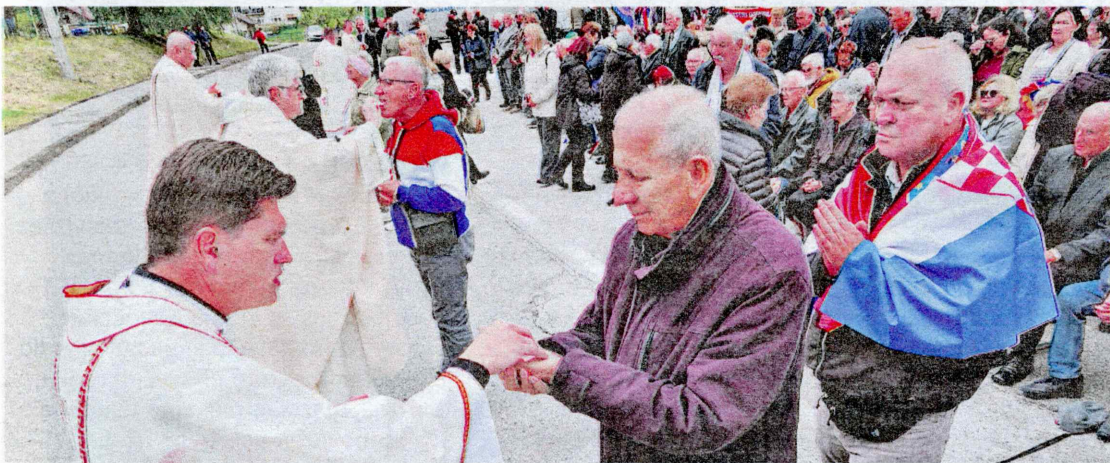
Milan Kovač:
Dosadašnje iskustvo ipak uči da je austrijsko pravosuđe neovisno o raznim ideologijama ili o opcijama koje su trenutačno na vlasti

Mnogi su zapalili svijeće te se pomolili kod grobnice uz spomencrkvu Muke Isusove

Vojni ordinarij u Republici Hrvatskoj Jure Bogdan predvodio je središnje euharistijsko slavlje

Očuvati uspomenu na žrtve i povijesnu istinu, motiv je koji je vodio sudionike misnoga slavlja u Maclju

moraciju na Bleiburgu proglasila nekakvim neonacističkim skupom», rekao nam je Kovač.

»Mi smo još u pravnoj borbi oko toga pred austrijskim ustavnim sudom. U međuvremenu smo uspjeli dokazati da je zemljište na kojem se događala komemoracija ranijih godina u vlasništvu Počasnoga bleiburškoga vođa - a kao takvo ono je na simboličkoj razini u vlasništvu cijeloga hrvatskoga naroda - te smo prije mjesec dana uspjeli to uknjižiti u austrijske gruntovnice. Riječ je o zemljištu od oko 30 000 kvadrata. Dosadašnje nas iskustvo ipak uči da je austrijsko pravosuđe neovisno o raznim ideologijama ili pak o tome kakva je opcija u Austriji trenutačno na vlasti«, dodao je Kovač.

»Mi ne evociramo nikakve ideologije« • U razgovoru je Kovač u više prilika ponovio: »Nama je kao suorganizatorima bleiburške komemoracije najvažnije da se nastavi kontinuitet molitvenoga spomena na sve žrtve. Mi ne evociramo nikakve ideologije. Jedino što želimo jest moliti za ubijene, ne zanima nas politika. Zato i mjesto te komemoracije možda i nije najvažnije - hoće li ono biti na Maclju, u nekoj drugoj šumi, na nekom drugom mjestu, nevažno je ako se molitva nastavlja. Ali, jasno, mi se nadamo i ustrajat ćemo na tome da se komemoracije vrte na Bleiburg. Komemoracije na Bleiburgu započele su 1951. kada su se njezini inicijatori - zajedno s mons. Vilimom Cecljom - obvezali da će se spomen na žrtve te zastrašujuće tragedije nastaviti zauvijek. Tko smo mi da danas poklekne?«

Iz dana suradnje s mons. Cecljom - koji se također kao istaknuti sudionik i organizator molitvenih skupova na Bleiburškom polju do danas ne prestaje dezavuirati kao simpatizer ovoga ili onoga totalitarizma - podijelio je i osobno sjećanje. »UDBA je neprestano nastojala omesti komemoraciju na Bleiburgu. Jedne

»Zadaća je živih mrtve dostojanstveno pokopati«, podsjetio je u propovijedi biskup Jure Bogdan

je godine našega tajnika Nikicu Martinovića UDBA ubila na kućnom pragu. Jednom je bila postavljena bomba u velikoj sali u kojoj smo se trebali okupiti nakon mise. Misa se odužila, što nas je spasilo - bomba je eksplodirala ranije, prije našega dolaska«, rekao je Kovač i podsjetio da se na takve stvari ne će naići u dijelu medija u Hrvatskoj koji su i tijekom svih godina nakon pada komunizma nastavili bacati klipove pod bleiburšku komemoraciju. »Zato je važno da se ide i preko prosvjete... Za nas će prosvjete - nije o tim stvarima doći tek kada propovijedi naših biskupa - u njih se može ubrojiti i nedavna propovijed biskupa Bogdana - počnu ulazi u školske udžbenike. Godine 2015. na Bleiburgu je na komemoraciji bilo oko 60 000 ljudi. Po mojem sudu ondje je bilo barem 70 posto mladih«, dodao je Kovač. Mladi, dakle, žele čuti istinu.

Da bi prešli granicu - u prvo bijelo polje ušli srce • »Sve se ovo itekako tiče i budućih naraštaja. Što ako, recimo, naša djeca danas - sutra pozele otići u Graz na studij? Zar ćemo dopustiti da njih netko ondje naziva ustaškom djecom? Razvodnjavanje bleiburške tragedije ide i prema

tomu«, rekao nam je Frane Žegarac, jedan iz skupine hrvatskih branitelja koja je na Macelj došla iz Kaštela. »Ali sve je krenulo iz Hrvatske, prije svega iz onoga dijela medija koji neprestano pišu protiv Hrvatske. Kada se spomene Domovinski rat, govore nam da nije dobro vraćati se u prošlost. Ali zato je prema njima u redu govoriti o Drugom svjetskom ratu i o ustašama. Njima naime smeta Domovinski rat jer je on srušio avnojevsku Hrvatsku«, dodao je Žegarac.

Kao i velika većina sudionika misnoga slavlja kod crkve Muke Isusove na Maclju, i kaštelanski su branitelji pristigli uglavnom o vlastitom trošku. Dan ranije, u petak 15. svibnja, bili su u Bleiburgu te su u crkvi sv. Petra i Pavla sudjelovali na zadušnici za ubijene. »Donaciju smo dobili od naše općine, ali sve smo ostalo pokrili sami. Treba napomenuti i da smo na austrijskoj granici prošli kroz neugodan tretman - iskrcali su nas iz kombija, pretraživali, valjda tražeći nekakva nacistička obilježja. Budući da nam ovo nije prvi put da u ovakvim okolnostima putujemo, znali smo i te probleme preduhitriti«, pojasnio je Žegarac, pokazujući na svoju vjetrovku i hrvatsku šahovnicu, koja je doduše počinjala s prvim bijelim poljem, ali je u njega bilo ušiveno crveno srce. »Gdje je u svemu tome naše članstvo u Schengenu, u EU-u? Hrvatska je članica svih tih međunarodnih saveza i asocijacija i mislim da se ona napokon i u ovim stvarima mora početi koristiti tim svojim članstvima«, dodao je Žegarac.

»Najvažnije je da se nastavlja molitva za ubijene« • Uz Bleiburg i misu koju je u crkvi sv. Petra i Pavla predvodio dominikanski provincijal o. Tomislav Kraljević te uz Macelj, komemoracija žrtava bleiburške tragedije odvijala se u više čina u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. U srijedu 13. svibnja održana je u dvorani »Vijenac« na zagrebačkom Kap-

Bleiburška tragedija u Stepinčevu ključu: »Kršćanin ne smije imati neprijatelja«

— Iako je slavljena daleko od šire medijske pozornosti, s mise za žrtve križnih putova u župnoj crkvi sv. Petra i Pavla u Bleiburgu upućene su također važne poruke. Predvoditelj euharistijskoga slavlja dominikanski provincijal

o. Tomislav Kraljević podsjetio je u propovijedi na pjesmu Viktora Vide »Željezni zastor« i pjesnikovu sliku o uskrsu Hrvatske. U njoj se kao protagonist pojavljuje i bl. Alojzije Stepinac koji govori: »Mi nemamo neprijatelja, i njihovi mrtvi zajedno su s nama.«

»To nisu riječi koje izjednačavaju istinu i laž, zločin i nevinost. To su riječi uskrsne vjere. Kršćanin ne smije imati neprijatelja jer Krist je umro za sve. Ali upravo zato kršćanin ne smije odustati od istine jer bez istine nema ni pomirenja«, rekao je o. Kraljević. »Čovjek pamti površno. Bog pamti s ljubavlju«, rekao je provincijal o. Kraljević i podsjetio: »U njegovu sjećanju ne će se izgubiti ni jedna žrtva, ni jedna kost, ni jedna suza, ni jedna molitva majke koja je desetljećima čekala sina koji se nikada nije vratio. Zato danas ne stojimo ovdje kao zarobljenici prošlosti. Stojimo kao ljudi nade. Kao ljudi koji vjeruju da istina i ljubav imaju posljednju riječ. Kao ljudi koji vjeruju da uskrsnuće nije samo događaj iz prošlosti, nego obećanje budućnosti.«

»Neka Gospodin primi sve žrtve križnih putova u svoje milosrđe. Neka izliječi rane hrvatskoga naroda. Neka nam podari hrabrost za istinu, snagu za praštanje i mudrost da gradimo mir. I neka nam svima udijeli milost da jednoga dana, u svjetlu uskrsnuća, zajedno sjednemo za stol kraljevstva Božjega«, zazvao je o. Kraljević u zaključku homilije.

tolu komemorativna akademija. U subotu 16. svibnja molilo se u prijedopodnevnim satima za žrtve i kod središnjega križa na groblju Mirogoju. U nedjelju 17. svibnja na Radimlju kod Stoca u BiH također je slavljen misa za sve žrtve poratnih partizanskih zločina. Uz Počasni bleiburški vod u suorganizaciji je bila i Hrvatska biskupska konferencija, a uključeno je bilo i Ravnateljstvo dušobrižništva za Hrvate u inozemstvu, zajedničko tijelo HBK-a i BKBiH-a. Pokrovitelji komemorativnih programa bili su Hrvatski sabor i Hrvatski narodni sabor Bosne i Hercegovine. »Zahvalnost i sjećanje! Oni koji su ubijeni svojom su se žrtvom dali za slobodnu domovinu Hrvatsku. To su moji razlozi zašto sam i ove godine na Maclju! Iako, bilo bi mi draže da je ovo okupljanje na Bleiburgu, koji je simbolično mjesto jer je ondje bio početak te velike tragedije, i ondje sam i ranije sudjelovao u misama i komemoracijama... Ali najvažnije je da se nastavlja molitva za ubijene«, rekao nam je nedaleko od crkve Muke Isusove Vinko Vladić. Iz obiteljske povijesti itekako znade kakve su se sve patnje događale oko Bleiburga. »Otač moje supruge bio je na križnom putu. Preživio ga je i moj stric Mate koji je išao od Maribora sve do Pančeva. Kada se vratio, imao je sedmero djece«, posvjedočio je Vladić.

»Došao sam i u očevo ime!« • Ivica Stipaničev od 2011. redovito sudjeluje u bleiburškim komemoracijama. Iz Tribuna je i sudjelovao je kao branitelj u Domovinskom ratu. »Iz moje bliže obitelji - koliko je meni poznato - nitko nije ubijen na križnom putu. Ali ovdje sam kao vjernik, kao netko tko je izrastao iz katoličke obitelji u kojoj se istina čuvala i u kojoj se govorilo o oprost, ne o mržnji. Dosad sam 92 puta darivao krv! Želim ovdje moliti za one koji su ubijeni, koji su umirali noseći želju za pravdom, vapeći za Bogom. Ovdje sam i da mladima pokažem da uvijek treba biti spreman za istinu, pružiti ruku, ne zaboravljati. Treba i čitati knjige, ali birati one koje govore istinu«, dodao je Stipaničev.

»Ovdje sam jer želim odati počast svim razoružanim vojnicima i civilima koji su ubijeni na križnim putovima nakon Bleiburga. Oni su svojom žrtvom zadužili i nas danas. I moj je otac bio sudionik križnoga puta. Preživio je, a nakon svega odslužio je još i pet godina robije u Lepoglavi. Biti ovdje na misi, stajati ovdje danas za mene je čast jer sam došao i u očevo ime«, posvjedočio nam je Milan Pandžić iz Benkovca. O Bleiburgu je prvi put čuo kada mu je bilo trinaest godina. »Vrijedilo je za vrijeme Jugoslavije da i nije baš pametno govoriti o tim stvarima djeci. No nas je otac o tome podučio. Mi smo o povijesnoj istini učili kod kuće i znali smo što su partizani radili. Odgojeni smo u hrvatskom duhu. Znamo za naše žrtve. O njima je važno govoriti. I do danas se otkapaju jame koje su ostale iza partizana«, zaključio je sudionik komemoracije na Maclju Pandžić. Žar sjećanja nastavlja tinjati. ●